

De Romeinse veroveringen kenden vaak sterke tegenstand. Hoe hebben de overwonnen volkeren de Romeinse overwinning verteerd enkele tientallen jaren na de verovering? Waren er revoltes zoals sommige getuigenissen tonen? Of zien we tekenen van integratie? Welke waren de na- en voordelen van de Romeinse veroveringen voor de volkeren?

Omdat het hier over zoveel documenten gaat, gaan jullie deze keer geen tabel invullen. Beantwoord eerst deze vragen: Wat? Wanneer? Waar?. Vergelijk ze daarna met de informatie in de documenten. Kunnen we de auteur vertrouwen of niet?

Doc.	Regio / Volkeren	Revolte / Integratie	Voor - / nadelen
1			
2			
3			
4			
5			
6			

Document 1:

Toen Brittannië vocht tegen Rome zijn wij vrij gebleven van oorlog omdat wij geïsoleerd wonen. En wij, de nobelste, zijn tot nu toe vrij gebleven van slavernij en tirannie. Wij wonen in een uithoek¹, op de laatste vrije gronden, als laatste vrije volk. Nu ligt Brittannië open en de veroveraar heeft een groots idee over wat hij nog niet kent. Maar achter ons zijn er alleen maar golven en rotsen. En de Romeinen zijn in het centrum van het land. De Romeinen, waaraan je niet kunt ontsnappen. Het zijn dieven, de hele wereld is hun prooi. En wanneer ze de aarde hebben verwoest, beginnen ze aan de zee. Als hun vijand rijk is, zijn ze gierig². Als hun vijand arm is, ambitieus. Noch het Oosten noch het Westen ontsnapt aan hen. Stelen en plunderen³ noemen ze 'besturen'⁴ en een zee van stilte noemen ze 'vrede'.

TACITUS, *Historiae*, IV, regel 54 - 56 en 15 - 120

Document 2:

Caesar was superieur aan alle mannen door het aantal veldslagen die hij gevochten heeft en door het grote aantal vijanden dat hij heeft verslagen. In minder dan tien jaar (zo lang duurden de Gallische oorlogen), heeft hij meer dan achthonderd steden geoccupeerd; hij heeft driehonderd naties onderworpen⁵ in verschillende veldslagen tegen drie miljoen vijanden waarvan hij er een miljoen heeft gedood en evenveel gevangen heeft genomen.

PLUTARCHOS, *Parallele levens*, Griekenland, 46 tot 125

Document 3:

Ditzelfde jaar (21) revolteerden de Gallische steden, omdat ze de enorme schulden⁶ moe waren. De fanatiekste waren bij de Treviri Florus en bij de Aeduï Sacrovir. Ze waren allebei van adel en zij hadden het Romeinse burgerschap⁷ gekregen dankzij hun verdiensten⁸. De rebellie van de Treviri werd snel onderdrukt. Die van de Aeduï was moeilijker te onderdrukken omdat dit een sterkere natie was en onze troepen verder weg zaten. (...) Sarcovir, omsingeld door de belangrijkste chefs, reed langs de rangen op een schitterend paard. Hij herinnerde hen aan de oude glorie van de Galliërs, de verschrikkelijke slagen die ze de Romeinen hadden toegebracht, hoe mooi de vrijheid zou zijn na de overwinning. Maar wanneer ze zouden verliezen, zou hun onderwerping nog erger zijn.

TACITUS, *Annales III*, vers 40 - 60, naar een vertaling van J.L. Burnouf, Parijs, 1849

---

¹ De verste plaats.

² Iemand die niet graag geld uitgeeft.

³ Goederen en geld stelen op een bepaalde plaats.

⁴ Gouverneren

⁵ Gewonnen en de baas erover spelen.

⁶ Wat je moet betalen aan iemand.

⁷ Iemand met de Romeinse nationaliteit.

⁸ Wat ze gedaan hebben voor het Romeinse Rijk.

Document 4:

De hele wereld feest. De aarde heeft haar oude ijzeren kleding afgeworpen om plaats te maken voor vrijheid en levensvreugde⁹. Er is geen rivaliteit meer tussen de steden. Of ja, om te zien welke de mooiste is. Overal, in elke stad, gymnasia, fonteinen, portieken, tempels, ateliers, scholen. Uw generositeit neemt nooit af en u blijft de steden vele cadeaus geven (...). Zij die niet in uw rijk zijn, zijn ongelukkig. Deze historische woorden, dat de aarde een vaderland is voor alle mensen, die heeft u waar gemaakt.

ALIUS PUBLIUS ARISTIDES, *uittreksel uit een redevoering*

Griekse redenaar¹⁰, 129 - 189. Zijn stad, Smyrna in het huidige Turkije, werd vernietigd door een aardbeving in 178. De auteur kon, door zijn welsprekendheid keizer Marcus Aurelius overhalen om ze weer op te bouwen. Hij was hem zeer dankbaar.

Document 5:

De Romeinen hebben altijd maar één reden gehad om oorlog te voeren tegen alle volkeren, tegen alle koningen, en dat is de onweerstaanbare¹¹ zin naar macht en rijkdom (...) Ze zijn in hun stad bijeengekomen om een plaag te zijn voor de hele aarde. Geen enkele goddelijke, noch menselijke wet, zou ze kunnen stoppen om bondgenoten, dichtbij of ver, zwakke of sterke vrienden te plunderen of te vernietigen [...]Het is door durf, leugen, door oorlog na oorlog te voeren, dat zij hun macht hebben vergroot.»

SALLUSTIUS, *Historiarum, boek V, s.d*

Romeins politicus en historicus, 86 vc tot 35 vc, geeft het woord aan Mithridates, koning van Klein - Azië, 132 vc – 63 vc. Deze koning voerde een lange oorlog tegen Rome. Hij was een felle tegenstander van de Romeinen.

Document 6:

Wij hebben kennis genomen van het verzoek van Julianus, van het volk van Zegrenses. Het niet de gewoonte om aan leden van deze stammen burgerschap te geven, tenzij het voor grote verdiensten voor het Rijk is. Maar jij bevestigt dat hij tot de adel behoort en dat hij zeer loyaal is geweest aan ons en dat we mogen geloven dat er geen oorlog is bij de Zegrenses. Wij twijfelen dus niet om het Romeinse burgerschap te geven aan Julianus, zijn vrouw en aan hun kinderen.

Brief van Marcus Aurelius (Keizer van Rome) aan Coedius Maximus, gouverneur van de provincie Mauritanië (Marokko)

---

⁹ Plezier.

¹⁰ Iemand die toespraken houdt.

¹¹ Iets waar je niet zonder kunt.